

УДК 657.6

Інна Сухан, ст. гр. БОм-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Королюк Т. М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

МЕТОДИКА АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ

Inna Sukhan

METHODOLOGY OF ACCOUNTS RECEIVABLE AND ACCOUNTS PAYABLE AUDIT

Проведення аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами є одним з найскладніших питань аудиту, тому що саме на даних ділянках обліку допускається найбільше навмисних помилок, а користувачі фінансової звітності повинні бути впевнені у достовірності їх відображення для прийняття управлінських рішень.

Джерелами інформації для проведення аудиту дебіторської та кредиторської заборгованостей є:

- вимоги нормативних документів;
- наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи (накладні, касові документи, виписки банку тощо);
- договори на поставку продукції, надання послуг тощо;
- реєстри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами;
- фінансова звітність і примітки до неї;
- відповіді на запити аудитора;
- інформація, одержана в ході аудиторської перевірки;
- аудиторські висновки, акти ревізій та інші документи, що узагальнюють результати контролю;
- документи претензійно-позовних справ [1, с. 296].

Аудит розрахунків з дебіторами та кредиторами вирішує декілька задач, основні з яких:

- визначення наявного фінансового стану підприємства;
- визначення зміни цього стану в структурно-часовому аспекті;
- визначення факторів, що викликали ці зміни;
- прогноз основних тенденцій в фінансовому стані [2, с. 92].

Метою проведення аудиту дебіторської заборгованості є висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо розрахункових операцій на підприємствах в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, що регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

Метою аудиту кредиторської заборгованості є отримання достатніх доказів впевненості підтвердження автентичності заборгованості перед підприємством, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності і здатності підприємства ефективно використовувати кредитну політику для збереження подальшої безперервної діяльності підприємства.

До початку аудиторської перевірки або надання аудиторських послуг аудитор і замовник повинні погодити умови їх здійснення. Умови здійснення аудиторської перевірки мають бути зафіксовані в попередній документації. МСА 210 «Умови домовленості про аудиторську перевірку» рекомендує погоджені умови

задокументувати в листі-зобов'язанні або в будь-якій іншій договірній формі, що є зручною.

На всіх підприємствах України аудиторська перевірка дебіторської та кредиторської заборгованостей складається з таких послідовних етапів:

- 1) підготовчий;
- 2) проміжний;
- 3) етап фізичної перевірки;
- 4) основний;
- 5) заключний [3, с. 203].

На підготовчому етапі аудитор отримує інформацію для загального ознайомлення з підприємством та станом розрахунків з дебіторами та кредиторами.

Збираючи загальні відомості щодо виникнення, обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей, правильності їх оцінки, аудитору потрібно визначити мінімальний перелік інформації, яка має бути надана клієнтом або отримана самим аудитором або його асистентом у ході опитування, спостереження, документальної перевірки при підготовці аудиту. Такий перелік може бути стандартним, розробляється аудиторською фірмою і доповнюватись аудитором з урахуванням специфіки клієнта.

На проміжному етапі аудитор має впевнитись, що підприємство здійснює інвентаризацію своїх активів та зобов'язань перед складанням річної фінансової звітності, аналізує правильність складання фінансової звітності і відображення в ній дебіторської та кредиторської заборгованостей за дев'ять місяців звітного періоду і при виявленні суттєвих недоліків у письмовому вигляді інформує про це підприємство-клієнта з рекомендаціями з виправлення помилок.

Основний етап аудиту повинен проводитися після закінчення звітного періоду. При цьому аудитор перевіряє заборгованість дебіторів та кредиторів за встановленими критеріями оцінки фінансової звітності.

Заключний етап аудиторської перевірки дебіторської заборгованості полягає в занесенні у робочі документи аудитора всієї, отриманої в процесі аудиту, інформації.

Записи і висновки аудитора під час проведення аудиту фіксуються в робочій документації і є тим фактичним матеріалом, який використовується аудитором у процесі підготовки і обґрунтуванні аудиторського звіту керівництву клієнта.

Якщо в ході перевірки аудитором отримано достатньо даних, не було ніяких обмежень і перешкод в отриманні інформації, а попередньо оцінена величина аудиторського ризику була виправданою, то аудитор складає висновок у письмовому вигляді. В протилежному випадку він повинен змінити план та програму перевірки, переоцінити величину ризику, виконати додаткові процедури по отриманню необхідних доказів. Якщо отримання додаткової інформації неможливе, аудитор, враховуючи наслідки перевірки, може відмовитись від надання аудиторського висновку.

Проведення аудиторської перевірки стану, наявності та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також підготовка висновку є важливим етапом на шляху успішної діяльності підприємства.

Використана література

1. Немченко В. В. Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту : Підручник / В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

2. Аудит: Навчальний посібник / Л. М. Полякова, М. В. Корягін, В. І. Воськало, В. М. Чубай. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 248 с.

3. Гордієнко Н. І. Аудит, методика і організація (частина 2) : Навчальний посібник / Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, М. Ю. Карпенко. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 294 с.

УДК 336

Ірина Химич, к.е.н., асистент, Наталія Тимошик, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Iryna Khymych, Natalya Tymoshyk

STATE ECONOMIC SECURITY

Економічна безпека є провідною складовою національної безпеки держави – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, за якої забезпечуються сталий розвиток країни, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національних інтересів. Відповідно, економічна безпека є таким станом національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатен задовольняти життєві потреби особи, сім'ї, суспільства та держави.

Економічної безпеки можна досягти тоді, коли ступінь залежності країни від інших держав, а також ступінь загострення внутрішньополітичної, соціально-економічної та екологічної ситуації не перевищує межі, за якою втрачається національний суверенітет, послаблюється економічний потенціал, суттєво знижуються рівень та якість життя громадян. Нехтування економічною безпекою може призвести до катастрофічних наслідків: руйнації внутрішнього виробництва, витіснення з внутрішнього ринку вітчизняних товаровиробників, банкрутства підприємств, підриву системи життєзабезпечення нації. Основними характеристиками національної безпеки держави є економічна незалежність, стабільність національної економіки, здатність до розвитку тощо.

Для забезпечення стабільного економічного розвитку першочерговими завданнями є усунення загроз економічній безпеці країни. Загрози економічній безпеці України – це сукупність наявних та потенційно можливих явищ і чинників, що створюють небезпеку для реалізації національних інтересів у економічній сфері. За характером виникнення їх можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні.

Зовнішніми загрозами економічної безпеки України, за висновками експертів, виступають: енергетична залежність національного виробництва; сировинна орієнтація експорту українських товарів; імпортна інтервенція товарів на внутрішній ринок та зростання залежності від імпортних поставок; висока заборгованість міжнародним фінансовим організаціям; обмеженість діяльності вітчизняних фінансово-банківських установ на міжнародному ринку; низька конкурентоспроможність вітчизняних товарів на світовому ринку; брак іноземних інвестицій та відсутність повноправного членства вітчизняних товаровиробників в світових фінансово-економічних інституціях.

До внутрішніх загроз економічної безпеки належать: істотне скорочення внутрішнього валового продукту; недостатній обсяг обігових коштів у підприємств та установ для їх розвитку, відсутність системи ефективного кредитування, в тому числі іпотечного; зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу; скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку; недосконале науково-дослідне та інформаційне забезпечення; використання зношених, морально застарілих фондів та основних засобів і енергоємних